

*Нестерук С. М.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури**Рівненського державного гуманітарного університету*

ДИСКУРС ЗАРОБІТЧАНСТВА У РОМАНІ БАРБАРИ КОСМОВСЬКОЇ «УКРАЇНКА»

Анотація. Статтю присвячено розгляду та репрезентації дискурсу заробітчанства у романі Барбари Космовської «Українка». Авторка пропонує подивитися на українців-заробітчан, застосовуючи принцип «пізнання заробітчанина через повсякденну ситуацію». З'ясовано, що контраверсійність пояснень заробітчанського дискурсу зосереджена довкола двох емігрантських груп: тих, хто живе «великою ілюзією» успіху чи одержимий ідеєю «великих» заробітків, та тих, хто належить до менш мрійливого покоління і спирається на природу власного гіркого досвіду.

Авторкою показано, що уявна та реальна «інстанція» у моделі «заробітчанства» базуються на парадному баченні світу і проєктують трансгресійний зріз життєвих цінностей індивідів роману. Помітно, що тілесний і предметно-речовий світ «нового» заробітчанського життя постають як сугестія, яка чуттєво пізнається та локусно регламентується.

Доведено, що польська авторка зосереджується довкола ознак «текучої ідентичності» одного з героїв твору – Миколи. Компонентами «нової ідентичності» персонажа виступають: демонстрація його «успішності», «гра на пониження», примітивізація діяльності. Свою роль на батьківщині Микола обмінює на маргінальний статус, що дарує свободу від соціальних конструкцій.

У процесі дослідження встановлено, що заробітчанство для Іванки – це лише тимчасовий сценарій наративної свідомості. Бо нове життя формується як конструкт, що є результатом проспективних наративів «інших». Прояви модусу страху, безпомічності, туги народжуються навіть у облаштованому Миколою польському просторі.

У романі Барбари Космовської прочитується теза, що нарративні події заробітчанської мандрівки розгортаються як прискорення еволюції нарративної ідентичності або як руйнування особистісної ідентичності.

Доведено, що індикаторами трудового заробітчанського дискурсу у романі Барбари Космовської виступають кризові переживання емоційної слабкості, неспроможність до асимілювання, неможливість поєднання двох ідентичностей, психологічні тенденції байдужості, які притаманні нерідному суспільству.

Ключові слова: заробітчанський дискурс, ідентичність, маргінальний статус, проперспективний наратив, трансгресійний зріз.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Людина ХХ–ХХІ століття постійно перебуває в русі, а тому міграційні процеси є неминучим «компонентом для сучасного жителя кожної країни чи регіону» [1, с. 125]. Міграційна тематика активно увійшла в новітню масову культуру, сфор-

мувавши в національних літературах свій потужний струмінь, та привернула увагу як вітчизняного, так і зарубіжного науково-критичного товариства. Серед досліджень виділяються праці С. Павличко, В. Агеєвої, П. Будіна, Г. Грабовича, Т. Гундорової, О. Вознюк, Н. Зборовської, Ф. Погребенника, М. Ревакович, Л. Рудницького, М. Сороки, Л. Оляндера, Г. Скуртул, що артикулюють різні аспекти життя і творчості в еміграції, репрезентують еміграційний дискурс материкових авторів, а також привертають увагу до проблематики ідентичності людини в чужокультурному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор. Наукова історіографія на тему так званого «заробітчанства» сприяє суспільному й особистому переосмисленню місця та позиції «заробітчанина» в різних суспільствах. Зокрема, окремі аспекти заявленої тематики у фольклористичній традиції досліджувала О. Гінда на матеріалі фольклорного архіву кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка [2]. Вона здійснила зіставний аналіз заробітчанських пісень і поезій українських трудових мігрантів в Італії та дійшла висновку, що така тематика відображає жанрові й тематичні «зсуви», що відбулися завдяки «четвертій хвилі» трудової еміграції.

Наукова праця О. Годованської «Новітня українська діаспора: трудові мігранти в Італії, Іспанії та Португалії» [3] розширює вже наявні межі трактування міграції в економічній та політико-правовій площині; показує обізнаність авторки з особливостями міграційних потоків у східному та західному напрямках, що детермінують всебічне розкриття причин і передумов цього явища. У монографії вчена обґрунтувала основні національні маркери, збрала та ввела в науковий обіг новий етнологічний матеріал, простежила видозміну і перелом у свідомості соціуму до явища міграції, розповіла про шляхи вирішення проблем у сфері трудового балансу.

У розвідках на заробітчанську тему – «Інший світ або Етнічність у дії: канадська українськість кінця двадцятого століття», «Трудова міграція та літературна творчість: до питання визначення феномена «заробітчанської» літератури» – Н. Ханенко-Фрізен зосередила увагу на пошуку та класифікації повноформатних публікацій, тобто «книг, виданих як друком, так і самодруком, як творів одного автора, так і збірників-альманахів» [4], результатах статистичного аналізу розподілу літератури за регіонами.

Стаття М. Рябенко «Художнє осмислення заробітчанства в сучасній українській прозі» аналізує твори сучасної прози, які

торкаються проблеми заробітчанства. У результаті дослідниці доходить висновку, що задекларована авторами тема глибоко не осмислюється, позаяк увага письменників зосереджується на загальнопсихологічних чи особистісних проблемах певного покоління.

У публікації О. Гудзенко «Сучасна польська література про Україну та українців: ключ до уникнення стереотипізації» [5] досліджено новочасну польську літературу крізь призму впливу на формування у читача образу українця та України. Критиком відзначено, що міжнародний діалог реалізується на основі імагологічних образів, які притаманні кожній нації, та наголошується на покликанні літератури нової доби перемогти стереотипізацію у сприйнятті образу іншого.

Метою статті є розгляд та репрезентація уявлення про заробітчанський дискурс українців у романі Барбари Космовської.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Барбара Космовська – популярна польська письменниця, лауреатка численних літературних конкурсів, вчителька польської мови, що намагається бути максимально широкою і не боїться говорити на дражливі теми. Серед таких «зон мовчання» авторка виокремлює проблему еміграції, що у XXI столітті актуалізувалася як потужний дискурс про заробітчанство.

Своїми філософськими спостереженнями письменниця поділилася у численних виступах, бесідах, розмовах та публікаціях. У одному з таких інтерв'ю газеті «День» Барбара Космовська констатує, що «міграція задля заробітку завжди свідчить про величезну сміливість тих, хто покидає знайомий, зручний, захищений світ. Зазвичай люди роблять це зі шляхетною метою, думаючи не лише про себе, а й про найближчих. Проте таке моє ставлення поділяють далеко не всі. Я усвідомила це, коли з місцевості, де мешкаю, чимало поляків виїхало працювати до Німеччини: розповідям про приниження, скаргам, болісним переживанням не було кінця. Мені здавалося, що, набувши такого досвіду, Польща виявиться мудрішою й цінуватиме чужу працю. Проте цього не сталося. І хоча я знаю багатьох моїх співвітчизників, які чудово живуть і знаходять спільну мову з українцями, які в них працюють, доводиться чути й інші коментарі і шкодувати, що ми так скоро забули наші особисті негаразди і кривду» [6].

Авторка зазначає, що верифікація власного досвіду вимагає «зазирнути до польських шаф», актуалізує українсько-польські реалії, провокує дискусію про стереотипні уявлення сусідніх народів. «Будь-який стереотип породжується якимось прикритим випадком, непорозумінням і звичайною недалекоістю й нерозважливістю, які заважають вникнути в суть проблеми, натомість спричиняються до банального повторювання беззмістовних фраз» [6].

Ситуативні модули еміграції, заробітчанська проблематика та свідомий відхід від дуалізації світу накреслюють предмет дискусії, корельований з ідеєю роману польської романістки Барбари Космовської «Українка» (роман вийшов у перекладі Оксани Теслюк у Тернополі у 2017 році). Цей твір є унікальним із погляду осмислення українсько-польських стосунків, естетико-ідеологічного їх переакцентування в контексті міжкультурних взаємин та у плані співвіднесеності соціокультурних історій двох держав.

У численних літературно-критичних виступах Барбара Космовська зауважує, що минуле формує непросту парадигму

україно-польських міждержавних і міжлюдських стосунків, а за сучасних умов міграційні процеси у країнах демонструють інтенцію до деформації символічного універсуму пам'яті, зміни його історичного наративу. Травматичний досвід попереднього століття, афективні переживання, що відчувала Польща у 90-х роках XX століття та Україна у 2014–2020 роках, змінили вектор українсько-польського протистояння, переорієнтували «смісловий відбір» у сферу важливих для народів-сусідів змістів.

Барбара Космовська у новому романі «Українка» пропонує подивитися на українців-заробітчан, застосовуючи принцип «пізнання заробітчанина через повсякденну ситуацію». На нашу думку, такий підхід під час інтерпретації фабульного тексту стане ще одним кроком на шляху паритетного діалогу двох сусідніх народів. Український літературознавець Г. Сиваченко вважав, що еміграція стає «поштовхом до переоцінки цінностей» і почасти «руйнує звичний світ усталених вартостей емігранта, проте також будує нову візію» [7, с. 158]. Така думка створює важливу логіко-теоретичну інтенцію для увиразнення акцентів про висвітлення етико-особистісної спричиненості заробітчанства та його результату.

В основу перформативного конструкту «жінки-заробітчани» покладено приватну історію Іванки Матвієнко з роману Барбари Космовської «Українка». Композиційний центр твору становить перебування дівчини на заробітках у Польщі. Структура оповіді узгоджується із текстовим мнемпростором та прийомом мультиплікації. Попри те, що хронологічна послідовність подій порушена, цілісність тексту збережена. У модуляції теми заробітчанства (ширше еміграції) важливу смислоутворювальну роль відіграє композиція роману.

Численні індикатори образів марковані суспільно-політичною реальністю Польщі та стереотипністю сприйняття «чужинців». Збірний образ українських заробітчан, котрий з'являється на початку роману, цікавий тим, що, базуючись на концепції Ж. Лакана, допомагає показати етапи сприйняття світу трудової еміграції й ментального освоєння власної екзистенції. У постструктуралістській теорії вченого людська психіка складається з таких структуроутворювальних реєстрів (інстанцій, порядків): уявного, символічного, реального [8].

Слід визнати, що всі три лаканівські реєстри на сторінках роману Барбари Космовської перетворюються у складний емоційно-поведінковий комплекс, спричинений обертом чужих розповідей (залізничними баладами про землю обітовану), кольоровими журналами («Тепер, дивлячись на цю юнку, яка втікає від справжнього життя у кольоровий журнал, повний казок, хотіла б від широкого серця поділитися з нею набутих на базарах досвідом. А насамперед донести до її тям, чим закінчуються подорожі з маленькою валізкою» [9, с. 4]) й особистісною вірою/фантазією («Достатньо, що в неї є віра. І фантазія нашптує: майбутнє буде радісним, як це малювання!» [9, с. 7]). І лише окремі її учасники (переважно торговки) не піддаються ейфорійним почуттям та нав'язуванню лекал «успішного» заробітчанства: «На багато погодяться, про що не здогадуються, їдучи туди. Бо їдуть потягом, а повернуться в омани. Їдуть, як принцеси на бал, а повернуться з душевним болем і каяттям. З тією тінню в очах і на зблідлих щоках, що найбільше зістарює жінку. З-під будь-якої помади вилізе» [9, с. 4].

Помітно, що уявна та реальна «інстанції» у моделі «заробітчанства» базуються на парадному баченні світу й проєктують

трансгресійний зріз життєвих цінностей індивідів. Актуальність причинно-наслідкового зв'язку заробітчанства постулюється періодичним звучанням питань: «невже?», «чому?», «де?». «Невже це вона, Іванка?.. Куди поділася та, колишня? Яка на концертах була, у галереях. Грала у шпиталях для хворих дітей? Якій у «Штуці», неначе зірці, аплодували...» [9, с. 87].

Контраверсійність авторських пояснень заробітчанського дискурсу зосереджена довкола двох емігрантських груп: тих, хто живе «великою ілюзією» успіху чи одержимий ідеєю «великих» заробітків, та тих, хто належить до менш мрійливого покоління і спирається на природу власного «гіркого» досвіду. Яскравими репрезантами цієї тези виступають Микола та матір героїні, завдяки яким формується візія «трудова Польщі». Авторка зазначає: «У припущеннях Іванки є принаймні дві Польщі. Одна – Миколина, друга – матирина» [9, с. 9].

Травматичні та хворобливі спогади матері про заробітчанство стають детермінантою, яка перетворюється у «послання дочці»: «Про Польщу матері воліє не згадувати. Це закалець зі спогадів та сліз. У нього є ім'я, котре навіть бабця Леся ніколи не вимовила» [9, с. 9]. Для Миколи ж польський дискурс асоціюється із землею обітваною, що дарує свободу та жадану зміну: «Польські вечори – вже інші... Заповнені концертами в студентських клубах, темних від диму та негритянської музики. Задія джазу покинув минуле» [9, с. 10]. Отже, відштовхування та «тяжіння» до заробітчанства підкреслюють суперечливу та синтетичну природу досвіду найрідніших людей: «Зовсім інша Польща Миколи. Поділяється на дні і ночі. Дні мають набрякли від недосягання повіки, проте на плечах – веселий напис: «Pizza hut по телефону. Безкоштовна доставка» [9, с. 9].

Проте лакуну тематичного репертуару заробітчанської концептосфери час від часу заповнюють клішовані уявлення про життя. Ось яку картину обрисів матеріального благополуччя малює коханий Микола, щоб подолати побоювання Іванки: «Спочатку квартиру купимо, а згодом – будинок. Він буде з палісадником та балконом. І з кімнатою для музикування, – додає, знаючи, що така кімната важлива для неї. – Ми тут тільки проїздом, у гості. Та це добре місце. Нас тут зрозуміють, допоможуть із мріями» [9, с. 28].

Комплекс уявлень Миколи про успішне постзаробітчанське життя втягує Іванку у гру, котра «необхідна індивіду як біологічна функція, і вона необхідна суспільству в силу закладеного в ній смислу, в силу свого значення, своєї виразної цінності, в силу породжених нею духовних і соціальних зв'язків – простіше, необхідна як культурна функція. Гра задовольняє ідеали комунікації» [10].

Розкрити та доповнити елементи гри допомагають ознаки «текучої ідентичності» Миколи. Ще в концепції Дельоза сказано про двох Інших: «конкретного» Іншого та «апріорного» Іншого. Вони не взаємовиключають один одного, бо «апріорний» Інший забезпечує існування можливого світу загалом, тоді як «конкретний» Інший означає реальність і актуалізує структуру умовного світу.

У романі норми, цінності й культурні зразки, що віддзеркалюють уклад життя «двох Микол», проявляються під час трудової еміграції і польської адаптації. Компонентом «нової ідентичності» героя виступає демонстрація його «успішності». Цей «успіх» (прагнення стати будь ким, навіть джаз-музикантом) у певному значенні виправдовує зраду рідного соціуму.

Постуляція цієї тези розгортається завдяки концепції Р. Парка. Науковець, роздумуючи про природу емігранта, пояснював межовий статус маргінальних осіб, апелюючи до двох співтовариств. За вченим, прямуючи на заробітки (чи в еміграцію), людина виходить з-під соціального контролю її рідного соціуму. Щось подібне відбувається і з Миколою.

Ретритизм, котрий проявився у мотивації виїзду на заробітки та адаптаційній практиці, приховує справжні причини втечі – тягар традицій, що акумулюються в системі соціальних зв'язків (пригадаймо, герой не має батька). Виконання своєї соціальної ролі на батьківщині Микола обмінює на маргінальний статус, що дарує свободу від соціальних конструкцій. «Гра на пониження», примітивізація діяльності (кур'єрство у пещері) – маркери відмови від того культурного капіталу, котрий забезпечила батьківщина.

Помітно, що для Іванки тілесний і предметно-речовий світ «нового» заробітчанського життя постають як сугестія, яка чуттєво пізнається та локусно регламентується: «Поїдуть до тісної кімнати в одертій багатоповхвічці, де розмовляти або жити треба пошепки, бо тонка стіна визначає невблаганну межу тимчасової приватності. Відразу за нею починається інше життя» [9, с. 29]. Однак навіть тут культивування особистісного простору «Інших» повсякчас нагадує про становище новоприбулої: «Тут чайник, там чай, ванна кімната – дивись яка простора. І ванна – велика, товстунки вмістяться; зможемо в ній разом, уже спокійно... Я навіть пінку купив, водорості чи щось подібне... Побачиш, як нам буде добре у водоростях. А ця кімната – не наша, Конрадова...» [9, с. 29].

Перманентні прояви модусу страху, безпомічності, туги народжуються навіть у облаштованому Миколою просторі: «Безпомічно роздивляється довкруг і несподівано починає розуміти, що це місце її пригнічує – надто холодне й спартанське, не має нічого спільного з Миколою та їхнім коханням» [9, с. 30]. Варто сказати про те, що кохання героїв не лише сприяє процесу адаптації до нових умов, а й через духовний потенціал закоханих проєктує рівень їх особистісних перспектив.

Виїзд за кордон «на заробітки» головної героїні – це насамперед перебування в просторі іншої світоглядної системи. Змістову перспективу «межової ситуації» Іванки посилюють маркери національної ідентичності. Одним із них стає поняття «руска» («чужа»). Герменевтика Х.Г. Гадамера наголошує, що подолання Інакшості зумовлене пересудами, культурною традицією та горизонтом мовлення [11]. Схематизм досвіду закорінене в мові, яка моделює «об'єктивну ідеальність» [12]. Помітно, що верифікація ідентичності Іванки проходить через поєднання з коханим Миколою і польською культурною стандартизацією. Однак збільшення соціальної дистанції з батьківщиною породжує латентні розчарування і поглиблює внутрішній супротив героїні: «Думають, що я руска. Руска, не руска – немає жодної різниці для юрби. Не своя, тож забирайся геть – у себе прибирати, свої кути вимітати» [9, с. 56].

Заробітчанське («Інше») життя Іванки – це не Своє існування, яке у процесі трудової еміграції не може бути привласнене. Заробітчанство для героїні – це лише тимчасовий сценарій нарративної свідомості. Бо нове життя формується як конструкт, що є результатом проспективних нарративів «інших». Певна центрація на Своєму заважає Іванці вийти із заданої парадигми «очікувань», позаяк локальна територія та казкова нарративізація сильніші від автонаративу героїні. Два життя (до

і після заробітчанства) стають пробудженням самості героїні. Автонарратив Іванки, котрий не збігається з нарративами заробітчанського оточення, вкотре прискорює еволюцію нарративної ідентичності.

У романі Барбари Космовської прочитується теза, що нарративні події заробітчанської мандрівки розгортаються як руйнування особистісної ідентичності. І це припущення доповнюється повсякчасним декларуванням роздвоєності, м'якотілості героїні: «розрихлена, як кількадечний холодець» [9, с. 86], «вона – як оцей напірник, зітканий із гнилих ниток» [9, с. 87], «живе, як той мурмило, замкнута в собі...» [9, с. 87]. Юлія Крістева зазначала, що криза ідентичності, ототожнення себе з чужинцем «починається тоді, коли виникає усвідомлення своєї відмінності, і закінчується тоді, коли ми всі визнаємо себе чужими, бунтуємо проти зв'язків та спільнот [13, с. 37]. Звідси й випливає, що на відкритий бунт героїня не піде, оскільки особистісна ідентичність базується на конфліктній несумісності ретроспективного та проспективного автонарративів. Авторка вдало виходить з ідентифікаційного колапсу: випадкова загибель героїні у молодому віці, відображена у фабульному плані, трактується письменницею як трагічний наслідок заробітчанського дискурсу.

Кризиві переживання емоційної слабкості, неспроможність до асимілювання, поєднання двох ідентичностей, психологічні тенденції байдужості, які притаманні нерідному для неї суспільству, – ось ті індикатори, що увиразнюють результат трудового заробітчанського дискурсу.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, суспільно-політична проблематика трудової міграції та заробітчанства у романі Барбари Космовської конструє моделі освоєння іншого простору та заробітчанського дискурсу останньої третини ХХ – початку ХХІ століть.

У подальшому вважаємо за необхідне звернутися до розгляду проблематизації двох ідентичностей: національної та соціальної, а також більш детально проаналізувати психотипи героїв.

Література:

1. Кравченко В.Г. Тенденції трудової міграції в Україні // *Часопис Київського університету права*. 2012. №2. С. 125–129.
2. Гінда О. Українознавчий простір в Італії: спроба оглядового дискурсу // *Мандрівець*. 2012. № 2. С. 4–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mandriv_2012_2_10 (дата звернення 21.12.2021).
3. Годованська О. Новітня українська діаспора: трудові мігранти в Італії, Іспанії та Португалії // *Народознавчі зошити*. № 2 (104), 2012. С. 241–248 URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2012-2/8.pdf> (дата звернення 21.12.2021).
4. Ханенко-Фрізен Н. Трудова міграція та літературна творчість: До питання визначення феномена «заробітчанської» літератури // *Українознавчий альманах*. 2014. Вип. 15. С. 230–238. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2014_15_73 (дата звернення 21.12.2021).
5. Гудзенко О. Сучасна польська література про Україну та українців: ключ до уникнення стереотипізації URL: <http://jrn.nau.edu.ua/index.php/go/article/view/13348/18510> (дата звернення 21.12.2021).
6. Семенченко М. Барбара Космовська: «Я – ворог сліпого дидактизму» // *День*. 2012. 16 березня. (№ 46). URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayinci-chitayte/barbara-kosmovska-ya-vorog-slipogodidaktizmu/> (дата звернення 21.12.2021).
7. Сиваченко Г.М. Емігрантська творчість Володимира Винниченка: імагологічні інтенції в ідеологізованому дискурсі // *Літературна компаративістика*. Вип. 4: Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. Ч. 1. Київ, 2011. С. 158.
8. Андрус О. Лакан, політика та постпозитивізм: сучасна соціальна критика URL: <https://commons.com.ua/uk/lakan-politika-ta-postpozitivizm/> (дата звернення 21.12.2021).
9. Космовська Б. Українка: пер. з пол. О.Теслюк. Тернопіль, 2017.
10. Хейзинга Й. Homo Ludens. В тени завтрашнього дня: пер. с нідерландського. М., 2004. 539 с. URL: <https://www.booksite.ru/fulltext/1/001/005/111/001.htm> (дата звернення 21.12.2021).
11. Гадамер Х.Г. Истина и метод. Москва, 1988. 700 с.
12. Гадамер Х.Г. Актуальность прекрасного. Москва, 1991. 368 с.
13. Колосок Т. Культурна ідентичність як сприйняття чужого / Т. Колосок // *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. 2008. № 12. С. 33–38.

Nesteruk S. Migrant workers' discourse in Barbara Kosmovska's novel "Ukrainka"

Summary. The article deals with the reviewing and the representation of the working migrants' discourse in Barbara Kosmovska's novel "Ukrainka". The author proposes to look at Ukrainian migrant labor force by applying the principle of "cognitions of a worker through everyday situations". The controversial explanations of the working migrants' discourse have been found to be centered on two groups: those who live by the "great illusion of success" or are obsessed with the idea of "huge wages", and those who belong to a less dreamy generation and rely on their "bitter" experience.

The author shows that the imaginary and real "instances" in the model of "earnings" are based on the parade vision of the world and project a transgressive cut-off of the life values of individuals in the novel. It is noticeable that the physical and the material world of the "new" migrant-working life appear as a suggestion that is sensually cognizable and locus regulated.

It is proved that the Polish author focuses on the sign of "current identity" of one of the characters of the novel that is Mykola. The components of the "new identity" of the character are: demonstration of his "success", "a game of decline", primitivization of activity. Mykola exchanges his role in his homeland for marginal status, which gives him freedom from social constructions.

The study has found that migrants' employment for Ivanka is only a temporary scenario of the narrative consciousness. This is because new life is created as a construct that is the result of prospective narratives of "the others". Manifestations of the mode of fear, helplessness, longing are born even in the Polish space arranged by Mykola.

Barbara Kosmovska's novel gives the message that the narrative events of the migrant journey unfold as an acceleration of the evolution of the narrative identity or as the destruction of the personal identity.

It is proved that the indicators of the working migrants' discourse in Barbara Kosmovskaya's novel are the crisis experiences of emotional weakness, inability to assimilate, inability to combine two identities, the psychological tendencies of indifference inherent in a non-native society.

Key words: working migrants' discourse, identity, marginal status, prospective narrative, transgressive cut-offs.